

Dit concept accountantsverslag is opgesteld onder voorbehoud van afronding van de controle. De volgende onderdelen van de jaarrekeningcontrole zijn nog in afrondende fase:

- Check op de nog te ontvangen tweede versie van de jaarstukken;
- Definitief oordeel op de SiSa-bijlage (beoordelen beantwoording gestelde vragen gemeente Sliedrecht);
- Afronden van de controle op de rechtmatigheid c.q. rechtmatigheidsverantwoording;
- Afrondende werkzaamheden en afrondende review.

Aan:

De raad van de Gemeente
Sliedrecht
T.a.v. de heer R. van Aalst,
raadsgriffier
Postbus 16
3360 AA SLIEDRECHT

Rotterdam, 13 juni 2025

Kenmerk: AK/MF/

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Sliedrecht gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 9 oktober 2024, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2024. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente Sliedrecht.

Onze bevindingen en aanbevelingen in dit verslag zijn met de directie en de portefeuillehouder financiën op 4 en 5 juni besproken. Daarna zullen we ons concept accountantsverslag bespreken tijdens de bijeenkomst met uw auditcommissie op maandag 23 juni.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Sliedrecht bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen er op u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

F.P. (Arne) Koole MSc RA
Partner en extern accountant gemeente Sliedrecht

Inhoudsopgave

01

Dashboard
accountantscontrole

02

Uitkomsten
jaarrekeningcontrole

03

Resultaat & financiële
positie

04

Belangrijkste
bevindingen

05

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STATUS VAN DE CONTROLE

We zijn voornemens om een goedkeurende verklaring te verstrekken.

- ▶ De controle is zo goed als afgerond en we zijn voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken. De niet-gecorrigeerde controleverschillen onder de materialiteit.
- ▶ De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedragen respectievelijk 998.000 en € 2.994.000.
- ▶ Het jaarverslag, inclusief de opgenomen informatie in de paragraaf bedrijfsvoering, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd en de WNT is correct nageleefd.

BELANGRIJKE BEVINDINGEN

Enkele fouten met een resultaatseffect van € 0,3 mln. niet gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening

- ▶ Gemeente Sliedrecht heeft de meeste geconstateerde fouten gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening (circa € 20 mln. aan fouten). In totaal negen verschillen zijn niet meer gecorrigeerd met een effect van € 0,3 mln. op het resultaat (verlaging van het resultaat).
- ▶ Rechtmatigheid: de totale afwijking inzake rechtmatigheid bedraagt € 554.000. Dit is lager dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Onrechtmatigheden zijn met name het gevolg van begrotingsoverschrijdingen van de lasten op programma's (€ 522.000).

RESULTAAT 2024

Sliedrecht heeft in 2024 een positief resultaat behaald van € 6,1 mln. Het voorspellend vermogen is verbeterd ten opzichte van 2023

- ▶ Het resultaat van € 6,1 mln. voor 2024 is € 4,6 mln. hoger dan het begrote resultaat (€ 1,5 mln.). Het resultaat wijkt ten opzichte van het begrotingstotaal circa 6,0% af.
- ▶ Op meerdere programma's is sprake is van afwijkingen tussen begrote baten en lasten en de daadwerkelijke baten en lasten.

(x €1.000)	2024	BEGROTING NA WIJZIGINGEN
Saldo van baten en lasten	€ 7,0	€ 1,6
Mutatie reserves	€ -0,9	€ -0,1
RESULTAAT	€ 6,1	€ 1,5

RESULTAAT 2024

We hebben een plezierige en constructieve samenwerking met de organisatie ervaren.

- ▶ De jaarrekeningcontrole 2024 heeft in een plezierige en constructieve samenwerking plaatsgevonden.
- ▶ Ten aanzien van de VIC zien wij een flinke verbetering ten opzichte van voorgaand boekjaar. De VIC-werkzaamheden waren gereed vóór aanvang van de eindejaarscontrole.
- ▶ Kennis en juiste toepassing van BBV in de financiële kolom vinden we kwetsbaar. Op een aantal dossiers blijkt dat verslaggevingsregels (het BBV) niet goed en niet volledig worden toegepast. Fouten worden gedurende het gehele jaar gemaakt maar pas bij de jaarrekeningcontrole ontdekt.
- ▶ Het heeft wederom veel tijd en effort gekost om dit traject tot een goed eindresultaat te brengen.

AANDACHTSPUNTEN 2025

Wij zien voor de gemeente Sliedrecht de volgende aandachtspunten voor 2025.

- ▶ Wij constateren dat de APPA-voorziening van de gemeente niet de aanspraken van alle wethouders bevatten, dit is conform het BBV. Met de invoering van de Wet toekomst pensioenen zal de gemeente echter wel de aanspraken moeten laten "invaren" per 1 januari 2028. Hiervoor zal de gemeente eenmalig moeten bijstorten. Gemeenten kunnen hier al een extra bedrag reserveren. Wij adviseren hier in 2025 een standpunt over in te nemen.
- ▶ Het belangrijkste aandachtspunt in de interne beheersing ziet met name toe op de eerder gemelde leemte in de interne beheersing (autorisatie inkoopfacturen), dat is nogmaals benadrukt tijdens de eindejaarscontrole, zie paragraaf [2.5](#).

UW FINANCIËLE POSITIE

Uw financiële positie is nog goed, langjarige ombuigingen voor structureel meerjarig evenwicht

- ▶ In onze benchmark o.b.v. jaarrekening 2023 en meerjarenbegroting 2025 is sprake van een positieve uitgangspositie. Er is aandacht voor het meerjarig tekort en de structurele exploitatieruimte.
- ▶ Het weerstandsvermogen van de gemeente Sliedrecht met een ratio van 1,9 (2023: 1,8) is, volgens eigen begrippen, voldoende.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Onze opdracht en controle

2.2 Speerpunt auditcommissie - voortgang verbeterplan

2.3 Strekking controleverklaring

2.4 Aandachtspunten 2025

2.5 Follow-up bevindingen vanuit de management letter

2.1 Onze opdracht en controle

In het kader van getrouwheid hebben we een aantal fouten gerapporteerd die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Sliedrecht in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring is goedkeurend

In het kader van getrouwheid hebben we een aantal fouten gerapporteerd die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening. Op basis van de huidige stand van zaken zijn we voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken.

Materialiteit en rapporteringsgrens

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om

bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 998.000 (1%). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Grondslagen financiële verslaggeving

De jaarstukken 2024 van de gemeente Sliedrecht bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2024 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2024 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).
- ▶ de inhoudsopgave, managementsamenvatting, leeswijzer en overige bijlagen.

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag is informatie opgenomen over ‘wat hebben we gedaan’, ‘wat hebben we bereikt’ en ‘wat heeft het gekost?’ De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

2.1 Onze opdracht en controle

Het risico van management override en het risico op onjuiste lasten vanwege het ontbreken van de prestatielevering in het inkoopproces hebben verhoogde aandacht gehad in onze controle

De materiële schattingen die onderhevig zijn aan de jaarrekening hebben we gecontroleerd en daartoe hebben we geen bijzonderheden aangetroffen

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2024. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Het college en het management moeten een oordeel vormen over soms ingewikkelde, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals inkopen van goederen en diensten, subsidieverstrekingen, inkomensoverdrachten etc. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening. Wij hebben voor de volgende risico's in onze controle verhoogde aandacht gehad:

- ▶ Het risico van management override of internal controls; dit is het ook op grond van de controlestandaarden te onderkennen risico dat het management buiten de getroffen interne beheersingsmaatregelen om invloed zou kunnen of willen uitoefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten;
- ▶ Het risico dat lasten onjuist zijn verantwoord vanwege het ontbreken van een prestatielevering.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Sliedrecht

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten' (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Naast de controle van de jaarrekening en subsidieverantwoordingen en natuurlijk advies verrichten wij geen andere werkzaamheden voor de gemeente Sliedrecht.

Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de gemeente Sliedrecht uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze managementletter 2024. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. Gemeente Sliedrecht is een klantorganisatie van Serviceorganisatie Dordrecht (SGD). SGD beheert de belangrijkste applicaties van de gemeente Sliedrecht (met name financiële administratie in Key2Financiën en salarisadministratie in AFAS). Vanuit de SGD heeft u een regionale managementletter ontvangen van de accountant van gemeente Dordrecht, met de meest belangrijke observaties vanuit deze applicaties. Er zijn geen voor onze jaarrekeningcontrole relevante applicaties in beheer van de gemeente Sliedrecht zelf.

2.1 Onze opdracht en controle

Wij hebben vastgesteld dat stappen worden gezet met betrekking tot het actualiseren van de frauderisicoanalyse, ook zien wij ruimte voor uitbreiding op het gebied van corruptie en ondermijning en een frauderesponseplan

Geen indicaties voor materiële fraude

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de gemeente Sliedrecht. Daarnaast nemen wij kennis van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken. Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van het college en de raad. Daarom hebben wij op diverse momenten met u en uw auditcommissie over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd. Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024.

De frauderisicoanalyse is geactualiseerd. De volgende stap is het opstellen van een frauderesponsplan.

Wij hebben vastgesteld dat in 2024 goede stappen zijn gezet op het gebied van fraude- en corruptierisicobeheersing met het actualiseren van de frauderisicoanalyse. Ook hebben wij vastgesteld dat bij de gemeente Sliedrecht een gedragscode en klokkenluidersregeling is geformaliseerd. Gemeente Sliedrecht heeft geen centraal geformaliseerd beleid met betrekking tot het voorkomen van corruptie/ondermijning. Ook beschikt de gemeente Sliedrecht nog niet over een geformaliseerd frauderesponsplan. Het toevoegen van corruptie en ondermijning aan de frauderisicoanalyse en het opstellen van een frauderesponsplan zouden logische vervolgstappen kunnen zijn op de frauderisicoanalyse.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's). Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. Tijdens de controle van boekjaar 2024 betroffen dat de risico's zoals beschreven op de vorige pagina.

Wij vinden de inschatting van het college om middels het vermogen risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar

Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Gemeente Sliedrecht heeft een 'voldoende' financiële positie. In generieke zin kunnen gemeenten bij langdurige financiële tekorten een beroep doen op een extra uitkering uit het gemeentefonds. Gemeenten kunnen echter niet failliet gaan. Het gevolg hiervan is dat crediteuren en andere stakeholders nooit benadeeld kunnen worden door een faillissement. Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van raadsleden van belang en moet het college van burgemeester en wethouders inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024.

2.2 Speerpunt auditcommissie - voortgang verbeterplan

Ten aanzien van de VIC zien wij een flinke verbeterslag ten opzichte van voorgaand boekjaar. De VIC-werkzaamheden waren gereed vóór aanvang van de eindejaarscontrole. Toch zijn er nog wel de nodige verbeterstappen te zetten

Status van het Verbeterplan nader toegelicht

De ambtelijke organisatie heeft naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole 2023 en de evaluatie van het proces (in samenwerking met BDO) voor 2024 de diversiteit aan aanbevelingen en verbeterpunten teruggebracht naar vijf actiepunten voor verbetering voor boekjaar 2024. Aan deze vijf actiepunten zijn projecten opgezet en monitoren projectleiders de voortgang. De actiepunten zijn onder te verdelen in de volgende projecten:

- ▶ Verbetering VIC en controle rechtmatigheid (inclusief opstellen frauderisicoanalyse, procesbeschrijvingen en intern controleplan);
- ▶ Aanpassing financiële verordening en beleidsregels;
- ▶ Onderhoudsplannen (inclusief actualisatie) en voorzieningen;
- ▶ Investerings- en onderhoudsprojecten;
- ▶ Overige verbeteringen (o.a. verbeteren proces rondom afgrenzing facturen en juiste rubricering overlopende passiva).

Net als voor 2023 heeft de auditcommissie de voortgang van het verbeterplan als speerpunt benoemd voor de jaarrekeningcontrole. In de managementletter hebben wij reeds onze observaties naar aanleiding van de interim controle beschreven. Hierbij een update sinds de interim-controle:

Ten aanzien van de VIC zien wij een flinke verbeterslag ten opzichte van voorgaand boekjaar. De VIC-werkzaamheden waren gereed vóór aanvang van de eindejaarscontrole.

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij, evenals tijdens de interim controle, de uitgevoerde verbijzonderde interne controle beoordeeld. Wij hebben de controle grotendeels voor start van de jaarrekeningcontrole uitgevoerd en hebben de bevindingen inclusief openstaande punten in april met de ambtelijke organisatie besproken. Wij zien dan ook procesmatige verbeteringen in de timing en doorlooptijd van de werkzaamheden van de VIC. Verder zien wij een verbetering in de kwaliteit van de uitwerking van de interne controle ten opzichte van 2023. Deze verbetering is zichtbaar in de tijdige uitvoering door de VIC en de volledigheid van de oplevering.

De volgende stap is verbetering in de volledigheid van documentatie en de 'foutenevaluatie'

Wel constateren wij nog verbetermogelijkheden in de volledigheid van documentatie (t.a.v. aansluiting prijs en aanvaardbaarheid prestatielevering) en de volledige evaluatie van bevindingen (die eventueel resulteren in een interne bevinding), welke beide moeten bijdragen aan het beperken van aanvullende vragen. Tevens komen wij voor enkele punten tot andere conclusies dat de verbijzonderde interne controle. Op gebied van het herkennen van bevindingen is nog wat winst te behalen bij de uitvoering. Daarnaast hebben wij de impact van verbeterde werkinstructies welke in het vierde kwartaal van 2024 zijn gedeeld met de organisatie (nog) niet kunnen beoordelen, gezien deze niet het gehele controlejaar aanwezig zijn geweest. Tot slot constateren wij, zoals reeds benoemd in de managementletter, nog verbetermogelijkheden in de vertaling van het normenkader naar toetspunten per VIC-onderdeel (voor toetsing van de rechtmatigheidsaspecten).

2.2 Speerpunt auditcommissie - voortgang verbeterplan

Ten aanzien van de kwaliteit van het balansdossier zien wij een beperkte vooruitgang. De financiële kolom vinden we kwetsbaar. Met name ten aanzien van de kwaliteit van onderbouwingen van een aantal balansposten is verbetering nodig om de doorlooptijd van de controle te kunnen verkorten.

De financiële verordening en beleidsregels worden geactualiseerd

Wij hebben geconstateerd dat de ambtelijke organisatie momenteel inventariseert welke wijzigingen in de financiële verordening en overige lokale beleidsnota's benodigd zijn in het kader van relevante BBV-wijzigingen.

Het tijdig actualiseren van onderhoudsplannen is en blijft een belangrijk aandachtspunt

Tijdens de controle van de jaarrekening 2023 is geconstateerd dat het actualiseren van het onderhoudsplan vastgoed een belangrijk aandachtspunt is. In kwartaal vier van 2024 is de gemeente gestart met het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan met ondersteuning van een extern adviesbureau. Op 27 mei 2025 is het beheerplan onderhoud vastgoed 2025-2028 door de Raad vastgesteld. Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij de financiële vertaling van het onderhoudsplan inclusief de voorziening groot onderhoud gecontroleerd en heeft dit geleid tot een correctie van € 1,5 mln. in de definitieve jaarrekening (zie gecorrigeerde bevindingen in paragraaf [2.3](#)).

Tijdens de controle van de jaarrekening 2024 is wederom geconstateerd dat enkele uitgaven niet in aanmerking komen voor activering

Tijdens de controle van de jaarrekening 2023 is geconstateerd dat enkele uitgaven geactiveerd waren welke niet voor activering in aanmerking komen (conform BBV, notitie materiële vaste activa van de commissie BBV of conform interne verordening van de gemeente inzake activeren). De gemeente heeft naar aanleiding daarvan verbeterpunten geformuleerd ten aanzien van het besluitvormingsproces om uitgaven wel of niet te activeren als vaste activa. Uit de bevindingen van de VIC investeringen blijkt dat dit proces nog niet volledig op orde is. Tijdens de controle van de jaarrekening 2024 is wederom geconstateerd dat enkele uitgaven niet in aanmerking komen voor activering, zie paragraaf [2.3](#).

Van de medewerkers van uw organisatie hebben wij begrepen dat per investeringskrediet wordt beoordeeld of wordt voldaan aan de activeringscriteria. Dit proces is momenteel onderhanden.

Overige verbeteringen jaarrekeningproces

Als onderdeel van de verbeteragenda heeft de gemeente verbeteringen geformuleerd met betrekking tot het opstellen van de jaarrekening. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden tijdens de jaarrekeningcontrole zien wij verbeteringen in de controle op dubieuze debiteuren en in rubricering van balansposten.

Wel zien wij nog verbetermogelijkheden in de juiste en volledige verwerking van overlopende vorderingen en schulden, juiste afgrenzing van facturen en in de correcte verwerking van afschrijvingslasten. Voor toelichting op uitgevoerde werkzaamheden en bevindingen verwijzen wij naar paragraaf [2.3](#).

Overall conclusie ten aanzien van het verbeterplan

Wij constateren dat de organisatie in 2024 heeft geïnvesteerd in verbetering van financiële processen en versterking van de kwaliteit van de verbijzonderde interne controle. Echter de kennis en juiste toepassing van BBV in de financiële kolom vinden we kwetsbaar. Op een aantal dossiers blijkt dat verslaggevingsregels (het BBV) niet goed en niet volledig worden toegepast. Fouten worden gedurende het gehele jaar gemaakt maar pas bij de jaarrekeningcontrole ontdekt.

2.3 Strekking controleverklaring

Een overzicht van de ongecorrigeerde controleverschillen. Het totaal van de ongecorrigeerde controleverschillen blijft onder de grens en derhalve zijn we voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken.

De strekking van de controleverklaring is goedkeurend

Wij zijn voornemens om een goedkeurende verklaring te verstrekking bij de jaarrekening 2024, inclusief SiSa-bijlage, van de gemeente Sliedrecht. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd die door de gemeente zijn gecorrigeerd (tabel op de volgende pagina). Daarnaast hebben wij onderstaande verschillen geconstateerd welke niet zijn verwerkt in de jaarrekening. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

ONGECORRIGEERDE CONTROLEVERSCHILLEN 2024						
#	Omschrijving	Post/toelichting	Fouten (in €)	Onzekerheden (in €)	Resultaat-impact (€)	Presentatie fout (€)
1	Afschrijvingskosten onjuist bepaald	Materiële vaste activa	191.482	-	85.967	105.515
2	Onjuiste activering van investeringen (zijn kosten groot onderhoud)	Materiële vaste activa	71.103	-	56.063	15.040
3	Vordering voor afrekening van twee subsidies te hoog	Overlopende activa	51.447		51.477	
4	Presentatiefout - overlopende activa (geen vooruitbetaalde kosten)	Overlopende activa	51.164			51.164
5	Nog te betalen kosten te hoog verantwoord (meerdere bevindingen)	Overlopende passiva	120.756	-	120.756	
6	Reserve kapitaallasten economisch - en maatschappelijk nut te hoog	Eigen vermogen	286.418	-	-286.418	
7	Factuur betrekking op 2024 geboekt in 2025 + extrapolatie van de fout	Kortlopende schulden	309.623		309.623	
8	Onzekerheid ten aanzien van prijs	Inkooplasten	-	204.918	-	
9	Factuur deels betrekking op 2025 maar geboekt in 2024	Inkooplasten	67.801		-67.801	
	SUBTOTAAL		1.149.794	204.918	269.667	171.719
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)			998.000	2.994.000		
Uitvoeringsmaterialiteit (70% van de materialiteit)			698.000	2.095.000		
Rapporteringstolerantie				50.000		

2.3 Strekking controleverklaring

Een overzicht van de ongecorrigeerde controleverschillen. Het totaal van de ongecorrigeerde controleverschillen blijft onder de grens en derhalve zijn we voornemens een goedkeurende verklaring te verstrekken.

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening. Wij concluderen dat bovenstaande resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening 2024.

2.3 Strekking controleverklaring

Een overzicht van de gecorrigeerde controleverschillen. Onderstaande voorgestelde correcties zijn verwerkt in de definitieve versie van de jaarrekening.

Onderstaand geven wij u inzicht in de correcties die naar aanleiding van onze controle zijn verwerkt in de jaarrekening. Wij zien nog ruimte tot verbetering op een aantal specifieke onderdelen. In paragraaf 4.2 van dit verslag gaan wij daar meer concreet op in.

GECORRIGEERDE CONTROLEVERSCHILLEN 2024					
#	Omschrijving	Post/toelichting	Fouten (in €)	Onzekerheden (in €)	Resultaatimpact (€)
1	Onderhoudskosten ten onrechte geactiveerd (fout)	Materiële vaste activa	109.825	-	109.825
2	Rioolactivering Vogelbuurt onjuist met verkeerde dekking	Materiële vaste activa	2.141.747	-	-
3	Investeringen Vogelbuurt geactiveerd onder onjuiste rubriek	Materiële vaste activa	3.320.182	-	-
4	Voorziening voor BW plein moet al in 2024 worden gevormd	Voorziening	786.140	-	786.140
5	Rioleringsvoorziening gevormd onder verkeerde rubriek	Voorziening	6.878.850	-	-
6	Saldo van nog te ontvangen bedragen onjuist gepresenteerd	Overlopende activa	739.388	-	-
7	Vooruitbetaalde kosten niet vooruitbetaald (balansverlenging)	Overlopende activa	321.228	-	-
8	Winstbestemming 2023 onjuist verwerkt in jaarrekening	Eigen vermogen	2.118.198	-	-
9	Onjuiste afgrenzing (te hoge lasten)	Eigen vermogen	70.000	-	-
10	Lasten ten onrechte geactiveerd	Overlopende passiva	62.924	-	-
11	Debetbedragen in overlopende passiva	Overlopende passiva	1.422.731	-	-
12	Terugbetaling niet verwerkt in de balans	Overlopende passiva	39.375	-	-3.540
13	Overhead onjuist berekend voorziening riolering	Voorzieningen	190.000		-190.000
14	Onderhoudsvoorziening groot onderhoud te hoog	Voorzieningen	1.520.000		-1.520.000
	SUBTOTAAL		19.706.908	0	- 817.575

2.4 Aandachtspunten 2025

Aanpassing van de materialiteit van 1% naar 2% is een belangrijke wijziging voor 2025. Daarnaast zijn er ontwikkelingen op het gebied van de APPA-voorziening en het Besluit financiële verhouding 2001

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2024 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende van aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

Voorziening voor pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers

Met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel is besloten dat ook de APPA-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in een pensioenfonds ondergebracht moeten worden per 1 januari 2028. Dat betekent dat per die datum de APPA-voorzieningen toereikend moeten zijn. Een algemeen aandachtspunt betreft het opnemen van het partnerpensioen in deze APPA-voorziening.

Op het moment van overdracht per 1 januari 2028 kunnen er ten gevolge van schommelingen in de rekenrente mogelijke tekorten ontstaan. Een lagere rekenrente in het laatste jaar voor de overdracht kan een aanzienlijk gevolg hebben. Eind oktober 2024 heeft de commissie BBV in een Q&A aangegeven dat er géén vrijstelling mogelijk is voor een verplichte vrijval van de APPA-voorziening. Een alternatief in de verslaggevingsvoorschriften van het BBV is dat de voorziening tegen nominale waarde kan worden verantwoord. Dit heeft als gevolg dat rente-effecten géén rol meer spelen en de middelen voor de berekende nominale verplichting in de voorziening zijn opgenomen. Indien een decentrale overheid verandert in de keuze (wel of geen rekening houden met de rentecomponent) is dat wel een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt middels onder andere een raadsbesluit en/of een begrotingswijziging.

Het voordeel van de verantwoording van de voorziening tegen nominale waarde is dat de voorziening niet meer gevoelig is voor de (ontwikkeling van de) rekenrente tot het moment van de kapitaaloverdracht naar het ABP. Een nadeel van deze optie is dat de voorziening mogelijk moet worden opgehoogd. Daarnaast betreft het een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt. Deze optie heeft dus extra administratieve gevolgen.

Om de gevolgen van de overgang voor provincies, gemeenten en waterschappen in te schatten, wordt een onderzoek gestart. Het betreft een gezamenlijk onderzoek van het ministerie van BZK, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Het onderzoek richt zich op de omvang van de al opgebouwde APPA-aanspraken, de toekomstige premie en de al beschikbare middelen. Aan de hand van deze gegevens worden de financiële gevolgen voor afzonderlijke provincies, gemeenten, waterschappen en het Rijk ingeschat. Deze inschatting wordt vervolgens teruggekoppeld aan de decentrale overheden om een indicatie te krijgen van de mogelijke financiële gevolgen in 2027, het jaar voordat de overgang ingaat.

Aanpassing materialiteit naar 2% voor 2025

Vanaf boekjaar 2025 wordt de wettelijke controlegrens voor de accountant verhoogd van 1% naar 2%. Deze wijziging betreft tevens de samenvoeging van de controlegrens van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden tot een norm van 2%. Wij adviseren u uw controleprotocol voor de accountantscontrole hierop aan te passen. In aansluiting hierop zal de verantwoordingsgrens dan maximaal 2% dienen te bedragen.

2.5 Follow-up bevindingen vanuit de management letter

Het belangrijkste aandachtspunt in de interne beheersing ziet met name toe op de eerder gemelde leemte in de interne beheersing (autorisatie inkoopfacturen), dat is nogmaals benadrukt tijdens de eindejaarscontrole

Op basis van onze controlewerkzaamheden vragen wij nogmaals specifieke aandacht voor het risico ten aanzien van onterechte goedkeuring van facturen

In onze management letter rapporteerden wij één proces met prioriteit ‘hoog’. Dat werd c.q. wordt veroorzaakt door de volgende twee bevindingen in de interne beheersing:

- ▶ Het systeem dwingt bij het goedkeuren van een factuur een autorisatie af van zowel de budgethouder als een prestatie-akkoord-verklaarder (PAV-er). Echter de PAV-er kan ook diegene zijn die het product of de dienst heeft besteld;
- ▶ De kwaliteit en diepgang van de prestatielevering wordt niet altijd zichtbaar getoetst en geregistreerd. Verbetering is geïnitieerd door hernieuwde budgethoudersregeling en onder de aandacht gebrachte werkinstructies.

Risico op onvoldoende controle op inkoopfacturen

Wij hebben tijdens de controle bovenstaande bevindingen gecontroleerd aan de hand van een steekproef op de inkoopfacturen. Deze steekproef was gericht op de controle of de onderbouwing van de prestatielevering en het achterliggende contract aanwezig waren en of de facturen op basis hiervan terecht betaalbaar zijn gesteld. Hierbij hebben wij vastgesteld dat er geen facturen ten onrechte betaalbaar zijn gesteld, wel is één bijzonderheid geconstateerd die we hieronder nader toelichten.

Tijdens de interim-controle van 2024 heeft gemeente Sliedrecht het signaal opgevangen dat een zzp'er mogelijk meer uren declareerde dan hij in werkelijkheid maakte (urenfraude). De gemeente heeft nader onderzoek uitgevoerd en in onze rol als externe accountant hebben wij opvolging gegeven aan dit signaal.

Nader door gemeente Sliedrecht uitgevoerd onder zoek heeft geen bewijs opgeleverd voor fraude door de betrokken zzp'er. De opdracht is wel beëindigd, maar vanwege onvoldoende prestaties en vermoedens van foutieve urenregistratie. De directie van gemeente Sliedrecht op basis van juridisch advies en onderzoek besloten verder geen juridische stappen te zetten en het dossier te sluiten. We concluderen dat gemeente Sliedrecht zorgvuldig opvolging heeft gegeven aan het signaal en we zijn het eens met de conclusie dat er geen bewijs is voor fraude.

Naar de toekomst toe is Sliedrecht voornemens om een aantal verbeteringen door te voeren in de interne beheersing:

- ▶ Maak opdrachtomschrijvingen zo expliciet mogelijk en evalueer periodiek of hier nog aan voldaan wordt.
- ▶ Verhogen bewustwording van leidinggevenden met betrekking tot (juridische) aspecten van een zzp-plaatsing.
- ▶ Zorg voor periodieke (minimaal 4-wekelijks) controle van declaraties door leidinggevende.
- ▶ In het geval van een managementwissel contact opnemen met het bureau, om er voor te zorgen dat de juiste leidinggevende gekoppeld is aan de plaatsingen.

Dit signaal hebben wij vanuit onze rol aangemerkt als signaal voor (externe) fraude. Wij zijn van mening dat de gemeente Sliedrecht de juiste stappen heeft doorlopen om het fraudesignaal nader te onderzoeken en daarnaast de juiste stappen heeft gezet om het risico op fraude naar de toekomst toe te beperken. We concluderen dat het risico op fraude van materieel belang voldoende is gemitigeerd. Ten aanzien van de controle in de eerste lijn zien wij nog wel verbeterpunten in lijn met bovenstaande opsomming.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat per programma

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat per programma

Het resultaat 2024 wijkt ongeveer 6% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces.

Realisatie vs. gewijzigde begroting

Het resultaat van de gemeente Sliedrecht over het jaar 2024 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 5,6 miljoen voordelig. In onderstaand overzicht is het resultaat per programma in het kort weergegeven:

OVERZICHT REALISATIE PER PROGRAMMA 2024			
Programma	Realisatie (in €)	Begroting na wijziging (in €)	Verschil (in €)
Samenleving	N 33.387	N 35.257	V 1.870
Economie, onderwijs, sport en cultuur	N 6.530	N 7.180	V 650
Ruimte	N 6.410	N 8.189	V 1.779
Bestuur en organisatie	N 1.701	N 2.148	V 447
Financiën	V 1.358	V 1.053	V 305
Algemene dekkingsmiddelen	V 53.708	V 53.323	V 385
Saldo van baten en lasten	V 7.037	V 1.601	V 5.436
Ottrekkingen reserves	N 5.015	N 6.537	V 1.522
Dotatie aan reserves	V 4.062	V 6.409	N 2.347
Resultaat	V 6.085	V 1.473	4.611 V

Het resultaat 2024 wijkt ongeveer 6% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces. De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijzigingen zien we terug in de programma’s 1 en 3. Hieronder geven wij een korte analyse van de belangrijkste oorzaken.

Wij vinden het naast de analyse op de ontwikkeling van het resultaat ook goed om de ontwikkeling van het saldo van baten en lasten te analyseren, dus exclusief de reservemutaties. Het saldo van baten en lasten bepaalt immers de ‘winst’ (of ‘verlies’) van het betreffende jaar. Het eigen vermogen stijgt (of daalt) met de omvang van het saldo van baten en lasten. Het positief saldo van € 6,0 miljoen over 2024 is € 4,6 miljoen hoger dan het saldo van baten en lasten in de begroting na wijziging ad € 1,6 miljoen (excl. mutatie reserves).

Voorspellend vermogen begroting is voor verbetering vatbaar

Op programma’s 1 en 3 is sprake van aanzienlijke afwijkingen tussen begrote baten en lasten en de daadwerkelijke baten en lasten. Op basis hiervan concluderen wij dat het voorspellend vermogen van de begroting (na wijzigingen) op de programma’s 1 en 3 voor verbetering vatbaar is. Wij zijn van mening dat de raad middels toelichtingen goed geïnformeerd wordt over de afwijkingen tussen begroting en realisatie.

Wij adviseren de gemeente Sliedrecht om de verbetering van het voorspellend vermogen structureel onderdeel van het begrotingsproces te maken. Dit kan door gestructureerd afwijkingen van de begroting te evalueren waarmee lering kan worden getrokken voor toekomstige prognoses. Dit wordt ook wel ‘backtesting’ genoemd. Hiermee kan het lerend vermogen van uw organisatie verbeteren. Door gestructureerd en gedocumenteerd de kwaliteit van de prognoses te beoordelen aan de hand van realisatie zoals achteraf is gebleken, kunnen toekomstige prognoses verbeterd worden en/of kan eerder bijgestuurd worden.

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

Het weerstandsvermogen en de solvabiliteit zijn ruim voldoende

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente Sliedrecht. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie. Hieronder vindt u een andere toelichting op de ratio's van uw gemeente.

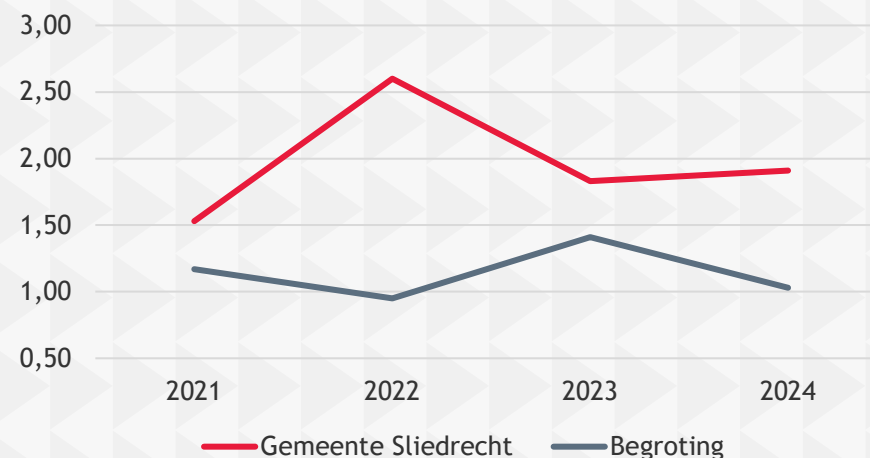
Weerstandsvermogen van de gemeente Sliedrecht is ruim voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 18,0 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Sliedrecht heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 11,8 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Sliedrecht is volgens het GTK 2020 ruim voldoende te noemen.

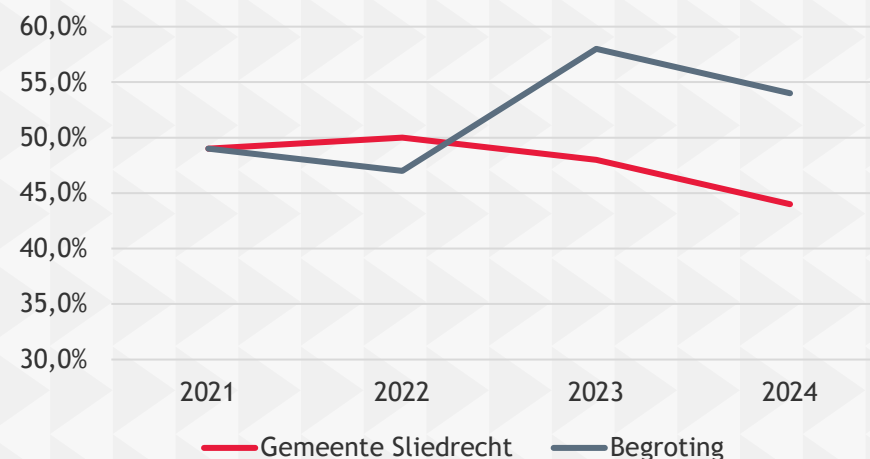
Solvabiliteit

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2024 44%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Sliedrecht in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit laat een licht positieve ontwikkeling zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020).

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

SOLVABILITEITSRATIO

3.2 Weerstandvermogen en ratio's

De netto schuldquote en de ratio grondexploitatie zijn 'minst risicovol' te noemen

Netto schuldquote

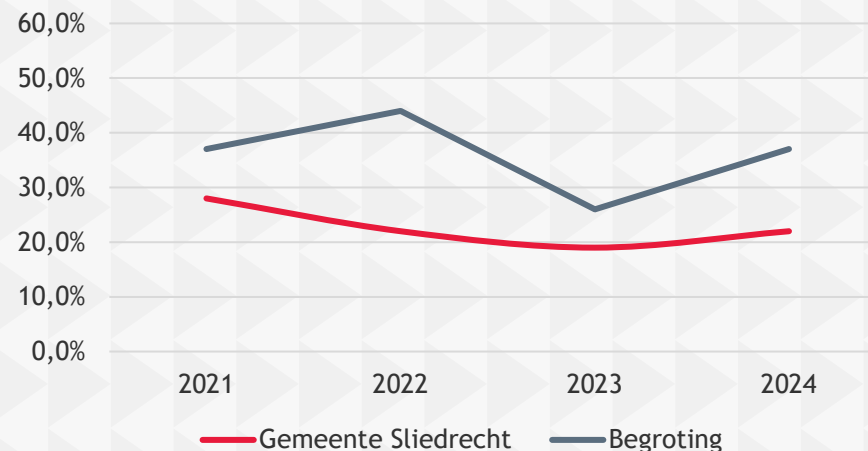
De netto schuldquote bedraagt 22%. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden.

De netto schuldquote laat een licht positieve ontwikkeling zien ten opzichte van de signaleringswaarden volgens het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020).

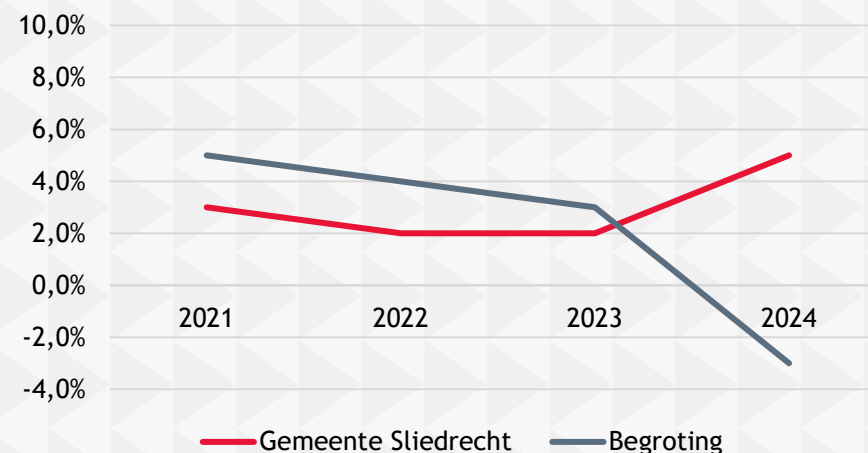
Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Sliedrecht is minimaal doordat de boekwaarde (de waarde van de grond en vermeerderingen) ten opzichte van de totale baten zeer laag is. De ratio grondexploitatie is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020.

NETTO SCHULDQUOTE

RATIO GRONDEXPLOITATIE

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

De gemeente Sliedrecht legt in de kadernota's 2025 en 2026 voorstellen voor om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen

Inleiding

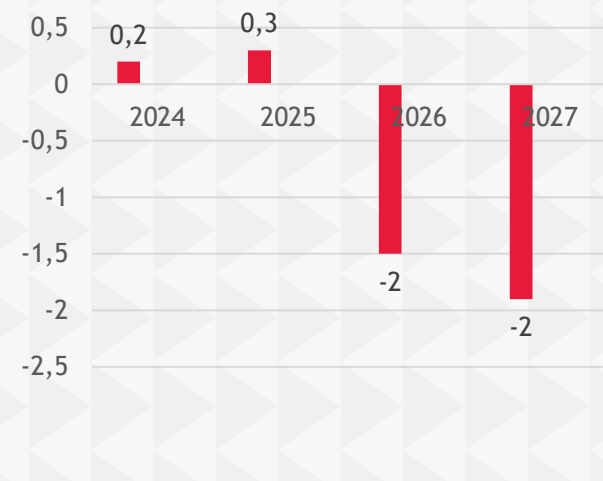
Een sterk versnipperd landschap, gedeelde onzekerheid. Dat is de titel van ons benchmarkonderzoek gemeenten dat wij in januari 2025 hebben uitgebracht over de financiële positie van gemeenten. Wij concluderen hierin dat de meeste gemeenten over 2023 een positief resultaat hadden (per saldo € 1,7 miljard) terwijl voor de komende vijf jaren grote tekorten worden verwacht (over vijf jaar totaal voor alle gemeenten € 3,9 miljard). Dit is voornamelijk het gevolg van de gewijzigde financieringssysteem van het Rijk, wat leidt tot een zogenoemd ravijn. In de grafiek hiernaast zijn de begrote eindstanden van het structureel begrotingssaldo van de gemeente Sliedrecht per jaar inzichtelijk gemaakt. Zonder verdere maatregelen betekent dit dat het eigen vermogen van de gemeente Sliedrecht ultimo 2027 per saldo afgenomen zal zijn met circa € 4 miljoen tot circa € 65 miljoen. De algemene reserve van Sliedrecht per 31 december 2024 bedraagt € 9,5 miljoen, dus Sliedrecht lijkt daarmee nog voldoende buffer te hebben om deze tekorten op te vangen, maar moet voor de langere termijn wel keuzes maken.

Wat wij verder zien in ons benchmarkonderzoek is dat de gemeenten verschillend anticiperen op dit ravijn. Sommige gemeenten hebben al ombuigingen verwerkt in de begroting, anderen bedenken taakstellingen zonder dat dit volledig geconcretiseerd wordt en er zijn ook gemeenten die afwachten. De begroting van de gemeente Sliedrecht is voor het jaar 2025 structureel sluitend. Voor de jaren 2026 tot en met 2028 maakt de gemeente Sliedrecht op advies van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) zichtbaar gemaakt welke maatregelen aanvullend nodig zijn om tot een sluitende begroting te komen wanneer het Rijk de bijdrage aan het gemeentefonds niet herstelt en taken aan gemeenten laat zonder de benodigde middelen. In de kadernota 2026 worden voorstellen voorgelegd die leiden tot een sluitende meerjarenbegroting.

Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage: 6 (2023: 9)

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld. In dit GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als basis gebruikt voor het bepalen van uw score en dus financiële positie. Indien uw gemeente voor de komende jaren (2024 t/m 2028) per saldo een negatief resultaat begroot (en inteert op het eigen vermogen), beïnvloedt dit de score. Een uitwerking van deze systematiek beschrijven wij in onze [benchmarkrapportage](#).

BEGROOT RESULTAAT VOOR
MUTATIE RESERVES (IN MILJOENEN
€)

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

4.2 Risicobeheering in het ruimtelijk domein

4.3 Bevindingen uit de controle (niet gecorrigeerd)

4.4 Informatiewaarde van het jaarverslag

4.5 BBV, WNT en SiSa

4.6 Belangrijke schattingsposten

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording bedraagt de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 554.000 (2023: € 1.695.000)

Strekking van de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Sliedrecht

De raad van de gemeente Sliedrecht heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 3% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves (€ 2.994.000). Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording stelt het college van de gemeente Sliedrecht vast dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 554.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 0 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. De door het college gerapporteerde afwijkingen kunnen als volgt worden samengevat:

BEVINDINGEN IN HET KADER VAN RECHTMATIGHEID				
Onrechtmatigheden	Acceptabel (in €)	Niet-acceptabel (in €)	Totaal afwijkingen (in €)	Onduidelijkheden (in €)
Voorwaardencriterium	0	32.000	32.000	0
Begrotingscriterium	0	522.000	522.000	0
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	0	0	0	0
TOTAAL	617.000	554.000	554.000	0
Verantwoordingsgrens (3%)	2.994.000			
Rapportagegrens	50.000			

Status wijziging wet- en regelgeving

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is voor gemeenten afgerond op 21 maart 2025. De wijzigingen in de BADO-notitie gaan in voor verantwoordingen over het begrotingsjaar 2025. Voor de verantwoording over begrotingsjaar 2024 wordt nog de uitwerking uit NBA Alert 48 2.0 gevolgd. Aan de hand van te onderkennen scenario's / omstandigheden zijn in NBA Alert 48 2.0 aanwijzingen opgenomen voor de uitvoering van de accountantscontrole van de jaarrekening en de oordeelsvorming in de controleverklaring. Naar aanleiding van de afgeronde wijzigingen in het BBV wijzigt vanaf boekjaar 2025 het maximum van de door de raad vastgestelde verantwoordingen naar 2% (was 3%). De omvangsbasis van de verantwoordingsgrens wijzigt naar de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves. De gemeenteraad zal in 2025 opnieuw de financiële verordening (of andere verordening waarin de kaders van de rechtmatigheidsverantwoording zijn vastgesteld) moeten vaststellen.

In oktober 2024 is de kadernota rechtmatigheid geactualiseerd. De actualisatie leidt voor de gemeente Sliedrecht beperkt tot wijzigingen ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste wijziging betreft een tekstuele aanpassing in de modelverordening ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken.

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Wij zien dat gemeente Sliedrecht (stap voor stap) actief bezig is om aanbestedingsonrechtmatigheden te voorkomen. De onrechtmatigheden in dat kader zijn afgenomen tot € 32.000.

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is met name relevant bij de processen aanbestedingen, subsidieverstrekingen en het verstrekken van omgevingsvergunningen. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid.

Europese aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 heeft het college de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spend-analyse. In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over de interne beheersing ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels. In het proces wordt de naleving van de inkoop- en aanbestedingsregels niet afgedwongen, hierdoor kan niet worden gesteund op interne beheersmaatregelen. Over 2024 blijkt uit de spend-analyse een totaal aan onrechtmatigheden van €32.000. Deze afwijking is als volgt opgebouwd:

(x €1.000)	BEDRAG
Afwijkingen vanuit 2023 die doorlopen in 2024	32.000
Nieuwe afwijkingen met ingang van 2024	0
TOTAAL	0

In onze managementletter hebben wij aanbevelingen beschreven om aanbestedingsonrechtmatigheden in de toekomst te voorkomen. Wij zien dat gemeente Sliedrecht (stap voor stap) actief bezig is om aanbestedingsonrechtmatigheden te voorkomen, bijvoorbeeld door de controle van aanbestedingen op te nemen in de VIC.

Aanvullend bevelen wij de gemeente aan om:

- ▶ Nieuwe onrechtmatigheden te voorkomen door de implementatie van een verplichtingenadministratie en het werken aan bewustwording in de organisatie;
- ▶ Risico's met betrekking tot objectiviteit en onafhankelijkheid met betrekking tot 1 op 1 of meervoudige onderhandse aanbestedingen te betrekken in de frauderisicoanalyse;
- ▶ Een formeel grensbedrag te formuleren wanneer de inkoper van de SGD actief betrokken wordt bij een inkoop, om kwaliteit van het proces te waarborgen.

In de management letter 2025 zullen wij rapporteren over de status van de opvolging en aanbevelingen in dit kader.

Omgevingsvergunningen

Bij de controle is vastgesteld dat bij het verstrekken van één omgevingsvergunningen een verkeerde legesberekening is toegepast, waardoor te hoge leges in rekening zijn gebracht. Vanwege het ontbreken van een adequaat vier-ogenprincipe is de gemaakte fout niet ontdekt binnen het proces. De geconstateerde fout is hersteld en teveel gefactureerde leges worden terugbetaald. Aangezien de fout lager is dan de rapporteringsgrens is deze niet toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

In het kader van begrotingsrechtmatigheid is € 522.000 op basis van de afspraken tussen college en raad in de financiële verordening acceptabel. Een bedrag van € 0 is op basis van de afspraken tussen college en raad in de financiële verordening niet acceptabel vanwege niet tijdig gemelde overschrijding.

In het kader van het begrotingscriterium is sprake van niet acceptabele onrechtmatigheden vanwege niet tijdig gemelde overschrijdingen

Het begrotingscriterium richt zich op het budgetrecht van de raad.

Overschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) zijn op basis van de Gemeentewet onrechtmatig. Het totaal van de begrotingsonrechtmatigheden van € 554.000 heeft de verantwoordingsgrens van de gemeente Sliedrecht niet overschreden.

Overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Deze zijn echter wel onrechtmatig als deze niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld. Het college en de raad hebben door middel van de financiële verordening afspraken gemaakt over wanneer overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) in een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd moeten worden. Een bedrag van € 0 is op basis van de afspraken tussen college en raad in de financiële verordening acceptabel. Een bedrag van € 554.000 is op basis van de afspraken tussen college en raad in de financiële verordening niet acceptabel. Bevindingen boven de rapportagegrens van € 50.000 zijn nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Wij zijn van mening dat e.e.a. toereikend toegelicht is in de jaarrekening en dat de overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) rechtmatig zijn.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Als laatste dient het college een uitspraak te doen over de naleving van bepalingen die in wet- en regelgeving zijn opgenomen met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Hiervoor stelt het college vast welke verplichte handhaving noodzakelijk is en welke maatregelen binnen de gemeente genomen zijn om dit te kunnen uitvoeren. Tevens stelt het college vast of de getroffen maatregelen werken. Indien geconstateerd wordt dat beleid niet bestaat of niet wordt nageleefd dan wordt dit toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024 van de gemeente Sliedrecht te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft. Onze controle richt zich op het bepalen of de rechtmatigheidsverantwoording door het college toereikend is onderbouwd. De rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening richt zich op een drietal criteria die wij hiervoor nader hebben toegelicht.

De paragraaf bedrijfsvoering is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van het jaarverslag. Wij hebben deze paragraaf gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze paragraaf materiële afwijkingen bevat. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de paragraaf bedrijfsvoering verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat.

4.2 Risicobeheersing in het ruimtelijk domein

Risico's ten aanzien van de waardering van grondexploitaties zijn beperkt. We hebben vastgesteld dat voor elk van de actieve grondexploitaties op eenduidige wijze projectspecifieke risico's worden bepaald en geregistreerd

Risico's ten aanzien van de waardering van grondexploitaties zijn beperkt. We hebben vastgesteld dat voor elk van de actieve grondexploitaties op eenduidige wijze projectspecifieke risico's worden bepaald en geregistreerd

De gemeente Sliedrecht heeft drie grondexploitatie waarvan zich twee in de startfase bevinden en één in de afrondende fase. Aan de start van een ontwikkeling maar ook tijdens de uitvoering van een ontwikkeling moeten risico's zo goed mogelijk in beeld gebracht worden. Als risico's goed in beeld zijn, kunnen er ook maatregelen genomen worden om deze risico's te beheersen. In de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) van de commissie BBV is over risico's de nieuwe aanbeveling opgenomen om onderscheid te maken tussen risico's die de gehele portefeuille raken, zoals markt- en conjunctuurinvloeden, en project specifieke risico's. Project specifieke risico's kunnen voor positieve grondexploitaties aanleiding zijn om pas op een later moment winst te nemen en die worden in mindering gebracht op de NCW's in de bepaling van de (POC) winstnemingen. We hebben vastgesteld dat voor elk van de actieve grondexploitaties op eenduidige wijze projectspecifieke risico's worden bepaald en geregistreerd.

Ontwikkelingen Stationspark II

De actualisatie van grondexploitatie Stationspark II heeft geleid tot een bijstelling van de verwachte winst van € 66.000 naar € 471.000. De bijstelling wordt veroorzaakt door lagere gerealiseerde saneringskosten dan verwacht (grond bleek minder vervuild dan verwacht). De grondexploitatie van Stationspark II is geactualiseerd en de verwachting is dat deze exploitatie in 2025 kan worden afgerond. Momenteel zijn alle kavels verkocht en wordt de openbare ruimte verder ingericht. Per balansdatum moeten met name nog uitgaven worden gedaan voor bouw- en woonrijp maken.

Ontwikkelingen Stationspark III

De grondexploitatie bevindt zich in de voorbereidingsfase. Er kan nog niet gestart worden met realisatie binnen deze grondexploitatie voordat het omgevingsplan is

vastgesteld. Verkoop van de eerste kavels staat gepland voor 2029 waardoor de komende jaren nog geen winstneming zal plaatsvinden. Vooralsnog is de impact van de vertraging die de huidige procedure rondom het omgevingsplan (nog) niet verwerkt in de planning. Wij adviseren u deze impact te analyseren en de bijbehorende planning inclusief financiële gevolgen te herzien. Het verwachte exploitatieresultaat van deze grondexploitatie is € 12,8 mln. De vertraging van de verkoop van de kavels van 2027 naar 2029 zal effect hebben op het verwachte exploitatieresultaat maar heeft geen effect op de jaarcijfers 2024.

Ontwikkelingen Groen van Prinsterer

De grondexploitatie Groen van Prinsterer betreft de herontwikkeling van de voormalige Groen van Prinstererschool. Het plan omvat de sloop van het schoolgebouw en het realiseren van woningbouw. De grondexploitatie is in het laatste kwartaal van 2024 vastgesteld. In mei 2025 heeft de raad besloten om het voormalig schoolgebouw gedurende een aantal jaren in te zetten voor tijdelijke huisvesting van een school. Momenteel wordt de (financiële) impact op de grondexploitatie door u onderzocht. Het exploitatieresultaat van deze grondexploitatie is nu geraamd op € 12.000. Door de vertraging kan het exploitatieresultaat omslaan naar een negatief exploitatieresultaat waardoor een voorziening nodig is. De mogelijke impact hiervan is op dit moment nog onbekend.

4.3 Bevindingen uit de controle (niet gecorrigeerd)

De meeste geconstateerde controleverschillen zijn aangepast in de definitieve versie van de jaarrekening door de gemeente Sliedrecht. Hieronder een samenvatting van de belangrijkste niet gecorrigeerde fouten

Meerdere fouten in de materiële vaste activa aangetroffen

- Activa die door de gemeente reeds in gebruik zijn genomen worden nog niet afgeschreven door de gemeente. De gemeente hanteert het standpunt dat pas bij het sluiten van een investeringskrediet het jaar later de afschrijving start. Deze methodiek is niet in overeenstemming met het gebruik van het activum (voorbeeld zijn de aanpassingen aan de begraafplaats).
- Niet alle activa worden consistent afgeschreven door de gemeente. De gemeente heeft hiervan een analyse gemaakt die jaarlijks wordt aangepast een de huidige cijfers waarbij wordt bepaald of er op basis van de grootte van de afwijking een correctie dient plaats te vinden. Voorgestelde correctie voor 2024 is overigens niet door de gemeente Sliedrecht verwerkt in de jaarstukken 2024.
- Er vinden nog steeds onjuiste activeringen plaats. Kosten voor (groot) onderhoud worden als investering verantwoord (dus niet via de staat van baten en lasten geboekt als kosten, maar via jaarlijkse afschrijvingskosten). Ook wordt onvoldoende vastgesteld of deze kosten in een mogelijke voorziening groot onderhoud zijn opgenomen en vanuit deze voorziening bekostigd moeten worden.

Overlopende activa niet juist opgenomen voor enkele bedragen

- De vorderingen voor twee subsidies zijn op basis van de laatste informatie die beschikbaar is te hoog opgenomen voor een bedrag van € 51.447.
- Een bedrag van € 51.164 aan vooruitbetaalde kosten is onjuist gepresenteerd in de jaarrekening (balans). Dit betreffen geen vooruitbetaalde kosten (betaling heeft pas in 2025 plaatsgevonden).

Overlopende passiva onjuist en onvolledig opgenomen

- Uit de controle van ontvangen facturen in 2025 die mogelijk betrekking hebben op het boekjaar 2024 (en niet in 2024 zijn verwerkt) blijkt uit onze steekproef één fout. Geëxtrapoleerd naar de totale massa is dit een fout van € 309.623 (kosten 2024 te laag); en
- Uit de nog te betalen kosten blijken ook enkele afwijkingen op verantwoorde kosten die geëxtrapoleerd naar de massa een fout opleveren van € 120.756.

Reserves kapitaallasten economisch - en maatschappelijk nut te hoog

De hoogte van de bestemmingsreserves kapitaallasten economisch nut en de bestemmingsreserves kapitaallasten maatschappelijk nut moet aansluiten met boekwaarde van de activa die worden bekostigd vanuit deze reserves (jaarlijkse afschrijvingslasten worden gedekt vanuit deze reserves waardoor geen effect op de staat van baten en lasten is voor deze afschrijvingskosten). Uit onze controle blijkt dat er een verschil is van € 734.473. De gemeente Sliedrecht heeft voor de vaststelling van het resultaat 2024 een beslispunt opgenomen om van dit verschil een bedrag van € 448.348 van deze reserve over te boeken naar de reserve Koers 2030 zodat de boekwaarde weer aansluit bij het activum. Daarnaast betreft het verschil een activum in 2024 die volledig is afgeboekt in 2024 maar waarvan nog een bedrag van € 107.285 ten onrechte in de reserve is opgenomen. De gemeente had dit bedrag in 2024 moeten laten vrijvallen. Het restant bedrag van € 178.840 betreft verschillen die door de gemeente Sliedrecht nog uitgezocht moet worden.

Meerdere fouten in het factuurproces aangetroffen

Uit onze jaarrekeningcontrole of uit de verbijzonderde interne controle van de gemeente Sliedrecht van het factuurproces blijken de volgende bevindingen:

- ▶ Bij één factuur constateren wij dat het in rekening gebrachte meerwerk niet schriftelijk is afgestemd, waardoor er geen formele prijsafpraak aan de factuur ten grondslag ligt;
- ▶ Bij één factuur hebben wij de juistheid van de gefactureerde prijs niet vast kunnen stellen omdat deze onvoldoende onderbouwd is. Dit heeft een geëxtrapoleerd effect van € 204.918. We hebben geen indicaties dat de factuur ten onrechte is betaald, om welke reden we dit bedrag als onzekerheid rapporteren;
- ▶ Bij één factuur hebben wij vastgesteld dat afgrenzing onjuist is verwerkt waardoor lasten ten onrechte in 2024 zijn verwerkt. Wij hebben daarom een fout gerapporteerd van € 67.801;
- ▶ Graag vragen we uw aandacht voor het formaliseren van mondeling afgesproken prijsafspraken. Ook vragen we uw aandacht voor het actualiseren van verouderde contracten (lees: < 2010) en prijsafspraken.

4.4 Informatiewaarde van het jaarverslag

We hebben enkele aanbevelingen waarmee de informatiewaarde van het jaarverslag vergroot kan worden. De paragraaf Bedrijfsvoering geeft voldoende inzicht in frauderisico's en acties in het kader van frauderisicobeheersing.

Observaties informatiewaarde jaarverslag

Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn en voldoen aan de eisen in de BBV voor de vorm en inhoud van het jaarverslag.

De kwaliteit en informatiewaarde van uw jaarverslag is verbeterd, wel hebben wij een aantal waarnemingen.

Het jaarverslag biedt informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. Daarnaast zijn paragrafen opgesteld over specifieke onderwerpen. In de basis is de kwaliteit van het jaarverslag voldoende. Onderstaand hebben wij een aantal waarnemingen opgenomen:

- ▶ In het jaarverslag is een samenvattend overzicht opgenomen met de realisatie per programma. Daarnaast worden tabellen gepresenteerd met de inhoudelijke en financiële realisatie van activiteiten. Dit geeft op een gestructureerde wijze een goed beeld van de realisatie. Gericht kan de lezer dan meer de diepte in voor een nadere toelichting.
- ▶ In de programma's zijn indicatoren opgenomen met de realisatie daarvan. Er wordt gereflecteerd op de indicatoren, maar niet altijd is sprake van een norm of doel. Het vergelijken ten opzichte van een norm levert meer informatie op. Nu blijkt niet duidelijk of de realisatie conform de verwachting is en in hoeverre daarmee de juiste beweging is ingezet.

Uw paragraaf 'Bedrijfsvoering' geeft voldoende inzicht in het fraudepreventieprogramma

In onze controleverklaring rapporteren wij over de risico-inschatting, onze verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Daarbij hebben we ook aandacht besteed aan de toelichtingen die de gemeente Sliedrecht heeft opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Wij stellen vast dat de toelichting inzake frauderisicobeheersing ingaat op de verrichte acties en op de risico's en de beheersmaatregelen. Ook wordt ingegaan op de vraag in hoeverre er fraudegevallen zijn geweest. Hiermee biedt dit voldoende inzicht.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in het vermogen om risico's uit de bedrijfsvoering financieel op te vangen

Naast het onderwerp fraude hebben wij in onze controleverklaring gerapporteerd over het vermogen van de gemeente Sliedrecht om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. De gemeente Sliedrecht heeft in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' een beschrijving van de risico's en de totstandkoming en omvang van het weerstandsvermogen opgenomen.

4.5 BBV, WNT en SiSa

De gemeente Sliedrecht leeft de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) na en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) na. Bij de controle van de specifieke uitkeringen die in de SiSa-bijlage 2024 worden verantwoord zijn enkele fouten en onzekerheden geconstateerd.

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Sliedrecht de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2024 van de gemeente Sliedrecht niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2024 van de gemeente Sliedrecht voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte(n)s in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2024 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2024. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden (zie ook [bijlage 5.1](#)) (**onderhanden**).

In bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024 wordt ingegaan op de Wet Inburgering 2021. Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in de SiSa-bijlage 2024. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2024 en opvolging IB signalen uit eerdere jaren volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren.

4.6 Belangrijke schattingsposten

De belangrijke schattingsposten zijn over het algemeen neutraal van aard.

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college schattingen moet maken. Bepaalde schattingen kennen een (additionele) schattingsonzekerheid en zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en doordat zij een hoge mate van schattingsonzekerheid vertonen. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de oordeelsvormingen en besluiten van het college bij het maken van de schattingen beoordeeld op indicaties voor mogelijke tendentie bij het college. In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt weergegeven of wij de schatting als conservatief, evenwichtig of optimistisch hebben aangemerkt.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	Oordeel 2024	Oordeel 2023	TOELICHTING SCHATTING
(Im)materiële vaste active	91.315	😊	😊	Waardering van de (im)materiële vaste activa vindt plaats op basis van de ingeschatte en vastgestelde afschrijvingstermijnen. Geen indicaties voor bijzondere waardeverminderingen.
Financiële vaste activa	4.569	😊	😊	Bevat geen posten waarin grote waarderingsrisico's zijn besloten
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (en voorziening grondexploitaties)	4.757	😊	😊	Grondexploitaties zijn gewaardeerd op basis van prudente uitgangspunten welke gestaafd zijn met externe bronnen en indices.
Uitzettingen korter dan een jaar - overige vorderingen	48.414	😊	😊	Voor het saldo van de debiteuren is een voorziening gevormd. Op basis van onze controle van de hiervoor gehanteerde uitgangspunten concluderen wij dat de voorziening voor dubieuze debiteuren en daarmee de waardering van de debiteuren toereikend is bepaald.
Voorzieningen bestaande risico's en verplichtingen/ onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.113	😊	😊	De gemeente heeft voorzieningen gevormd voor in de toekomst verwachte kosten, zoals de voorziening pensioen en wachtgeldten bestuurders, arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van niet gelijke omvang en voor onderhoudsegalisatie. De uitgangspunten zijn realistisch en wij hebben geconcludeerd dat de saldi aansluiten met actuele onderliggende plannen en andere berekeningen.
Voorzieningen voor van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel	4.817	😊	😊	Van derden verkregen middelen ten aanzien van riolering en afvalstoffen zijn niet vrij besteedbaar. De verantwoorde voorziening is overeenkomstig het meerjarig rioleringsplan en op basis van onze werkzaamheden toereikend onderbouwd.

5. Bijlagen

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage - (onderhanden)

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Lansingerland heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

STREKKING CONTROLEVERKLARING 2024	
Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (SiSa-bijlage)	Goedkeurend (onderhanden)

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2024 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout	-	-
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid	-	-
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout	-	-
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid	-	-
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout	-	-
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid	-	-
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Fout	-	-
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout	-	-
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid	-	-
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Fout	-	-
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Onzekerheid	-	-
E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Fout	-	-
E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Onzekerheid	-	-
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	-	-
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffairegebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Fout	-	-
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G2A	Gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet totaal 2023	Fout	-	-
G2A	Gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet totaal 2023	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_totaal 2023	Fout	-	-
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ (exclusief BOB)_totaal 2023	Fout	-	-
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ (exclusief BOB)_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire (exclusief BOB)_totaal 2023	Fout	-	-
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire (exclusief BOB)_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_totaal 2023	Fout	-	-
G3A	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire _totaal 2023	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3A	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire totaal 2023	Fout	-	-
G3A	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Tozo 2_totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Tozo 2_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Tozo 3_totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Tozo 3_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Tozo 4_totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Tozo 4_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Tozo 5_totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Tozo 5_totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud totaal 2023	Fout	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking totaal 2023	Fout	-	-
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gedeerde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking totaal 2023	Onzekerheid	-	-
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	Fout	-	-
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid	-	-
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Fout	-	-
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Onzekerheid	-	-
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout	-	-
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid	-	-
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Fout	-	-
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Onzekerheid	-	-
H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024	Fout	-	-
H39	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2024	Onzekerheid	-	-
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Fout	-	-
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Onzekerheid	-	-
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	-	-
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	-	-
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout	-	-
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid	-	-

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
J41B	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	Fout	-	-
J41B	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid	-	-
J55	Aanpak energiearmoede	Fout	-	-
J55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid	-	-
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Fout	-	-
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Onzekerheid	-	-
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Fout	-	-
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Onzekerheid	-	-
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout	-	-
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid	-	-
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout	-	-
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid	-	-

Een andere kijk
op waarde

